

Inhoud

¶	Voorwoord	11
	<i>Irene van de Giessen</i>	
¶	Inleiding in het ontwikkelen en professionaliseren van ervaringsdeskundigheid	15
	<i>Marjo Boer, Simona Karbouniaris & Marina de Wit</i>	
1	Meerperspectivische kijk op bronnen ervaringsdeskundigheid	23
	<i>Simona Karbouniaris & Marjo Boer</i>	

Deel 1

Leren en de impact van ingrijpende levenservaringen op leerprocessen 39

¶	Inleiding	41
2	Op weg naar ervaringsdeskundigheid: leren, ontwikkelen en professionaliseren	44
	<i>Marjo Boer & Simona Karbouniaris</i>	
3	Diversiteit en mechanismen bij leerprocessen	64
	<i>Marjo Boer, Marten Bos & Twie Tjoa</i>	
4	Ervaringsdeskundigheid vanuit een contextuele bril	81
	<i>Akbar Barani & Eric Wilms</i>	
5	Omgaan met de impact van vroegtraumatische ervaringen op zelfbeeld en wereldbeeld	92
	<i>Odette Hensen & Anja Gouwerok</i>	
6	Leervermogen, leervoorkeuren, leercondities	99
	<i>Marjo Boer & Jos Terhaag</i>	

Deel 2	
Leren in diverse onderwijsprogramma's en leertrajecten	111
¶ Inleiding	113
7 Leren door zelfonderzoek <i>Harrie van Haaster</i>	118
8 Delen van ervaringsverhalen leidt naar ervaringskennis <i>Anja Gouwerok & Marjo Boer</i>	129
9 Leren in groepen: communities of practice en homegroups <i>Marjo Boer</i>	142
10 Ervaringsdeskundigheid ontwikkelen in Social Work-opleidingen <i>Alie Weerman</i>	153
11 Vicieuze cirkel van armoede doorbreken <i>Annelies Neutel</i>	161
12 Leren voor en door tandemsamenwerking <i>Paulina Sedney & Henrike Kowalk</i>	175
13 Work in progress: werken aan ervaringskennis in het mbo <i>Marjo Boer</i>	186
14 De klas als leeromgeving: belang van het leerklimaat bij het opleiden van ervaringsdeskundigen <i>Audry van Vulpen & Pieter Verdoorn</i>	199
15 Basiscursus voor Ervaringsdeskundigen met Niet-Aangeboren Hersenletsel <i>Lies Korevaar, Baudien van Leeuwen & Petrie van der Wel</i>	211
Deel 3	
Samen leren in en met de beroepspraktijk	219
¶ Inleiding	221
16 Praktijkleren: leren in de praktijk <i>Jolanda Kroes</i>	224
17 Kenmerken van de ervaringsdeskundige in de ggz-beroepspraktijk <i>Arjan van den Berg</i>	231

- 18 Ervaringsdeskundigheid: verandering ondersteunen in teams en professionele netwerken 240
Nicole van Erp, Dienke Boertien & Marianne van Bakel
- 19 Teamleren: inzet ervaringsdeskundigheid 248
Marjo Boer & Martijn Kole
- 20 Leren in een organisatie, er zijn dagen dat alles omvalt 258
Anke Vergeer & Trista Hanssens

Deel 4

Leren met behulp van didactische methodes 265

- ¶ Inleiding 267
- 21 Coachen bij professionaliseren van ervaringsdeskundigheid 272
Marjo Boer, Janneke Zoutendijk, Gerda Duijvestijn & Anja Gouwerok
- 22 Supervisie: ervaringsdeskundigheid ontwikkeld-t 286
Marjo Boer & Janneke Zoutendijk
- 23 Betekenis van intervisie voor ervaringsdeskundigen 304
Janneke Zoutendijk & Gerda Duijvestijn
- 24 Meerwaarde van ethische reflectie voor het ontwikkelen van ervaringsdeskundigheid 317
Mariël Kanne
- 25 Peersupport en het overbruggen van de kloof met de samenleving 324
Martijn Kole

Deel 5

Werkvormen en tools ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid 333

- ¶ Inleiding 335
- 26 Contextuele levenslijn 339
Akbar Barani & Eric Wilms

27	Landschap van de levensloopbaan, een opstellingswerkvorm <i>Marjo Boer</i>	343
28	Yucel-methode als instrument voor ervaringsdeskundigen <i>Mehmet Yucel & Jos Dröes</i>	350
29	Belang van fysiek contact <i>Lisa van Bentum</i>	355
30	Werken met intuïtie en lichamelijk gewaarzijn <i>Christine van Duin</i>	363
31	Omgaan met stress door oefeningen met mindfulness <i>Marjo Boer & Iene Hoendervangers</i>	371
32	Fotovoice, van stigmatisering naar waardering <i>Chantal Schiks & Odette van der Heijden</i>	379
33	Anders kijken naar jezelf: verander je kleding! <i>Eric van der Eerden & Bianca dos Sanjos Vieira</i>	383
34	Schilderen als weg naar herstel <i>Marina de Wit</i>	388
35	Ervaringsdeskundige kaarten: spelen met quotes <i>Akbar Barani</i>	396

Deel 6 Contexten en diversiteit in levenservaringen 401

¶	Inleiding	403
36	Eetstoornissen en de hulpverleningsparadox <i>Simona Karbouniaris</i>	407
37	Mens, ontdek je mogelijkheden! Over verslavingen en vertrouwen <i>Annemarije Sjoerdsma</i>	414
38	Goed genoeg met al mijn imperfecties <i>Chris Nijboer</i>	419
39	Psychose <i>Christel van de Akker</i>	426
40	Ervaringsdeskundigheid belicht vanuit de existentiële psychologie <i>Alie Weerman</i>	431

41	Zie mij! Ervaringsdeskundigheid van mensen met een licht verstandelijke beperking	438
	<i>Ellis Jongerius, Henriëtte Sandvoort & Sascha van Gijzel</i>	
42	Revalidatiezorg	449
	<i>Eveline Vollbracht</i>	
43	Geschiedenissen van emotioneel onbegrip en verwaarlozing	458
	<i>Jacqueline Louwersheimer</i>	
44	Transmigratie, herwortelen en ervaringsdeskundigheid	464
	<i>Twie Tjoa</i>	
45	Streven naar een rechtvaardig bestaan. Invloed van geweld en onderdrukking op het leven van vluchtelingen	473
	<i>Akbar Barani</i>	
46	Herstellen in twee culturen	484
	<i>Rabia El Wali</i>	
47	‘Lang niet gezien...’ Over familie-ervaringsdeskundigheid	491
	<i>Maria Peters</i>	
48	Ervaringskennis van de mantelzorger	496
	<i>Ellen Witteveen & Hannie Nanlohy-Sniphout</i>	
49	Tussenruimte bij roze en blauw. Uitsluiting bij gender en seksuele gerichtheid	505
	<i>Marten Bos</i>	
50	Life events en existentiële ervaringen	511
	<i>Eric Wilms & Marjo Boer</i>	
	Nawoord	523
51	Slotbeschouwing: ontwikkelen en professionaliseren van ervaringsdeskundigheid	525
	<i>Jean Pierre Wilken</i>	
¶	Uitleiding	534
	<i>Marjo Boer, Simona Karbouniaris & Marina de Wit</i>	

Bijlagen	537
1 Ervaringsdeskundige beroepsperspectieven en vakinhoud	539
2 Ervaringsspiraal: levenservaringen tot ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid ontwikkelen	552
¶ Literatuur	555
¶ Register	575
¶ Over de auteurs	581